

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ • ΤΕΥΧΟΣ 149 • 14ος ΧΡΟΝΟΣ • ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2005
ΚΩΔ. 2181
MONTHLY EDITION • NR. 149 • 14th YEAR • SEPTEMBER 2005
COD. 2181

ΔΡΑΣΗ

Εργατοϋπαλληλικό
Κέντρο
Αθήνας

E-mail: eka@otenet.gr

Επικίνδυνα Χημικά και ο Κανονισμός REACH

**Κανονισμός REACH: μοναδική λύση για την προστασία
της ανθρώπινης υγείας από επικίνδυνα χημικά**

Συνεχώς αυξάνονται οι ενδείξεις, ότι επικίνδυνα χημικά που περιέχονται σε προϊόντα καθημερινής χρήσης, προκαλούν σωρεία προβλημάτων στο περιβάλλον, την πανίδα και τον άνθρωπο. Υποβάθμιση υδάτινων πόρων και τροφίμων, μείωση πληθυσμών ορισμένων ειδών του άγριου βασιλείου, αλλά και προβλήματα υπογεννητικότητας, εμφάνισης περιπτώσεων αλλεργιών, άσθματος, λευχαιμίας και καρκίνου, αποδίδονται σε μικρό ή μεγάλο βαθμό στην επίδραση χημικών παραγόντων.

Για να προστατευτεί η δημόσια υγεία είναι απαραίτητο ένα ισχυρό νομοθετικό πλαίσιο σε πανευρωπαϊκό επίπεδο. Ο υπό ψήφιση κανονισμός **REACH** (από τα αρχικά των λέξεων **Registration**/Καταχώριση, **Evaluation**/Αξιολόγηση και

Authorization of Chemicals/Αδειοδότηση Χημικών), ο οποίος θα συζητηθεί στην **Ολομέλεια του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στις αρχές Νοεμβρίου 2005**, μπορεί και οφείλει να επιτελέσει αυτό το ρόλο.

Η Ένωση Ελλήνων Χημικών, η περιβαλλοντική οργάνωση WWF Ελλάς και η Γ.Σ.Ε.Ε., στηρίζουν τον υποψήφιο κανονισμό

REACH ως μια μοναδική ευκαιρία για τη ρύθμιση ενός ζωτικής σημασίας θέματος, όπως η προστασία της δημόσιας υγείας και των οικοσυστημάτων. Γι' αυτό ενώνουν τις δυνάμεις τους και καλούν από κοινού τους συναποφασίζοντες να υποστηρίξουν τον Κανονισμό **REACH** και να μη δεχθούν περαιτέρω αποδυνάμωσή του, αλλά αντιθέτως να προσπαθήσουν να ενισχύσουν το νομοθετικό σύστημα, έχοντας ως κύριο γνώμονα την προστασία της ανθρώπινης υγείας και του περιβάλλοντος.

Σ' ΑΥΤΟ ΤΟ ΤΕΥΧΟΣ

• Επικίνδυνα Χημικά & ο Κανονισμός REACH • ΕΕΧ-WWF-ΓΣΕΕ: Χημικά & ο Κανονισμός REACH, Κοινή Ανακοίνωση • Έκκληση του WWF «Σταματήστε τη χημική μόλυνση» • Νέες εκδόσεις

IN THIS ISSUE

• Hazardous Chemicals & the REACH Regulation • Association of Greek Chemists-WWF-GSEE: Statement on REACH • WWF appeal: «Stop Chemical Pollution» • New publications

Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΚΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΥΡΥΤΕΡΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΕΙΝΑΙ ΚΑΙ ΔΙΚΗ ΜΑΣ ΥΠΟΘΕΣΗ

ΕΕΧ* - WWF - ΓΣΕΕ

Τα Χημικά και ο Κανονισμός REACH

Κοινή Ανακοίνωση

Χωρίς υπερβολή, μπορούμε να πούμε ότι «τα πάντα είναι χημεία» ή ότι «η χημεία είναι παντού». Δεκάδες χιλιάδες χημικές ουσίες έχουν κατασκευασθεί από τον άνθρωπο σε εργαστήρια και στην βιομηχανία και χρησιμοποιούνται ευρέως ως φάρμακα, λιπάσματα, διαλύτες και χρώματα, αλλά και σε προϊόντα όπως παιδικά παιχνίδια, ηλεκτρονικοί υπολογιστές, καθαριστικά και καλλυντικά.

Κάποιες από αυτές τις ουσίες είναι ακίνδυνες, υπάρχουν όμως ορισμένες κατηγορίες χημικών που έχουν υψηλή τοξικότητα και μπορούν να προκαλέσουν βλάβες στην υγεία, λιγότερο ή περισσότερο σοβαρές. Τελευταίες επιστημονικές έρευνες συνδέουν την ευρεία χρήση χημικών με αλλεργίες, άσθμα, ορμονικές διαταραχές, αναπαραγωγικά προβλήματα, γενετικές δυσμορφίες, πρόωρες γεννήσεις και αποβολές, μαθησιακές δυσκολίες, πρόωρη εφηβεία, λευχαιμία και άλλες μορφές καρκίνου.

Το ισχύον θεσμικό πλαίσιο δεν προβλέπει την παροχή ουσιαστικών δεδομένων ασφαλείας για τα «υπάρχοντα» χημικά (δηλαδή χημικά που παρασκευάστηκαν για πρώτη φορά πριν το 1981). Επίσης, το βάρος της απόδειξης μέχρι σήμερα πέφτει στις κρατικές αρχές, πράγμα που δυσχεραίνει και καθυστερεί δραματικά τις όποιες προσπάθειες μείωσης του κινδύνου.

Έτσι, για το 86% των 2.500 περίπου χημικών που παράγονται σε μεγάλες ποσότητες, δεν έχουν δοθεί στη δημοσιότητα επαρκή στοιχεία, ώστε να εκτιμηθεί η επικινδυνότητά τους. Επιπρόσθετα, οι βραδυκίνητοι μηχανισμοί και η άρνηση παραχώρησης στοιχείων οδήγησαν - όπως φαίνεται από στοιχεία της Ε.Ε- στον έλεγχο μόλις 141 χημικών από τα 2.500 που παράγονται σε μεγάλες ποσότητες, ενώ η πλήρης διαδικασία ελέγχου ολοκληρώθηκε για μόλις 27 από αυτές.

Για να προστατευτεί η δημόσια υγεία έχει ξεκινήσει σε ευρωπαϊκό επίπεδο - εδώ και επτά χρόνια - η συζήτηση για την ανάγκη αλλαγής του νομικού πλαισίου που διέπει την παραγωγή και κυκλοφορία των χημικών στην αγορά της Ευρώπης. Το πρώτο πλαίσιο που συντάχθηκε προς αυτή την κατεύθυνση ήταν η Λευκή Βίβλος για τις Χημικές Ουσίες, η οποία ολοκληρώθηκε το 2001. Μετά από εκτεταμένες και πρωτοφανείς διαπραγματεύσεις με όλους τους εμπλεκόμενους, η Λευκή Βίβλος αποδυναμώθηκε αισθητά για να καταλήξουμε στη δημοσίευση εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, τον Οκτώβριο του 2003, της πρότασης του κανονισμού REACH, που ακόμα κι έτσι αποτελεί ένα σαφώς καλύτερο ρυθμιστικό σύστημα σε σχέση με την ισχύουσα νομοθεσία. Στόχος του υπό ψήφιση νομοθετικού συστήματος (λέγεται κανονισμός REACH από τα αρχικά των λέξεων Registration/Καταχώριση, Evaluation/Αξιολόγηση και Authorization of Chemicals/ Αδειοδότηση Χημικών) είναι να εξαλει-

ψει την άγνοια γύρω από τα χημικά θέτοντάς τα σε διαδικασίες ελέγχου, να παράσχει επαρκείς πληροφορίες και κατ' επέκταση να προστατεύσει εκείνους που τα χρησιμοποιούν καθ' οιονδήποτε τρόπο.

Καταχώριση είναι η διαδικασία κατά την οποία οι παραγωγοί χημικών θα υποχρεωθούν να στείλουν έναν φάκελο καταχώρισης στον Οργανισμό Χημικών που θα συσταθεί γι' αυτόν το λόγο στο Ελσίνκι. Ο φάκελος θα περιέχει δεδομένα ασφαλείας και θα αφορά μόνο χημικά που παράγονται σε ποσότητες άνω του 1 τόνου ετησίως. Οι πληροφορίες που απαιτούνται εξαρτώνται από την ποσότητα παραγωγής. Μάλιστα, για τα χημικά που παράγονται σε ποσότητες 1-10 τον/έτος απαιτείται η ελάχιστη δυνατή πληροφόρηση. Η καταχώριση θα γίνει σταδιακά σε μια περίοδο 11 ετών, προκειμένου να συλλεχθούν οι απαραίτητες πληροφορίες για τα «υπάρχοντα χημικά», δηλ. τα χημικά που ήρθαν για πρώτη φορά στην αγορά πριν το 1981.

Το χρονοδιάγραμμα εφαρμογής του REACH, παρέχει μεγάλα χρονικά περιθώρια στη χημική βιομηχανία για την καταχώριση των χημικών που παράγει, και συγκεκριμένα:

Έτη για την καταχώριση	Τύπος χημικών
3 έτη μετά την έναρξη ισχύος του κανονισμού REACH	Χημικά σε ποσότητες > 1.000 τόν/έτος, καθώς και χημικά > 1 τον/έτος που θεωρούνται Καρκινογόνα, Μεταλλαξιογόνα και Τοξικά στην Αναπαραγωγή (κατηγορία 1 και 2).
6 έτη μετά την έναρξη ισχύος	Χημικά σε ποσότητες 100-1.000 τον/έτος.
11 έτη μετά την έναρξη ισχύος (π.χ. 2017):	Χημικά σε ποσότητες 1-100 τον/έτος.

Στην διαδικασία αξιολόγησης, ειδικοί από κάθε κράτος - μέλος της Ε.Ε., θα αξιολογήσουν τα δεδομένα ασφαλείας ορισμένων χημικών, ειδικά εκείνων που παράγονται σε μεγαλύτερους όγκους (> 100 τον/έτος) και εκείνων που προκαλούν ιδιαίτερη ανησυχία. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε «αδειοδότηση», «περιορισμούς» ή σε καμία περαιτέρω ενέργεια.

Τα χημικά πολύ υψηλού κινδύνου θα υποβάλλονται σε διαδικασία αδειοδότησης. Αρχικά, θα προσδιοριστούν και θα ιεραρχηθούν και κατόπιν θα δίδεται το δικαίωμα στη βιομηχανία να υποβάλει πειστικά στοιχεία, αν θέλει να συνεχίσει να χρησιμοποιεί αυτά τα χημικά. Ο κανόνας είναι να αντικαθίστανται τα επικίνδυνα από άλλα ασφαλή εναλλακτικά, εκτός κι αν η χημική βιομηχανία αποδείξει ότι υπάρχει επαρκής έλεγχος του ρίσκου που προκύπτει από τη χρήση των χημικών

* Ένωση Ελλήνων Χημικών

και ότι η κοινωνικοοικονομική αξία υπερτερεί του κινδύνου. Ως χημικά πολύ υψηλού κινδύνου ορίζονται τα:

- καρκινογόνα, μεταλλαξιογόνα και τοξικά στο αναπαραγωγικό σύστημα (CMR)
- ανθεκτικά, βιοσυσσωρεύσιμα και τοξικά (PBT)
- πολύ ανθεκτικά και πολύ βιοσυσσωρεύσιμα (vPvB)
- χημικά ισοδύναμου επιπέδου ανησυχίας, π.χ. ορμονικοί διαταράκτες¹

Στην παρούσα φάση ο κανονισμός REACH έχει εισέλθει στην διαδικασία έγκρισης από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Στις 29 Οκτωβρίου η Ολομέλεια της Βουλής θα συζητήσει τον κανονισμό και θα εκδώσει το πρώτο της ψήφισμα επί της αρχής. Θα ακολουθήσει πιθανότατα και δεύτερη ανάγνωση στην Ολομέλεια, καθώς και διαβουλεύσεις των Υπουργών Περιβάλλοντος και Βιομηχανίας της Ε.Ε πριν καταλήξουμε σε μια πολιτική συμφωνία για την ημερομηνία έναρξης ισχύος του κανονισμού. Η όλη διαδικασία αναμένονταν να ολοκληρωθεί τον Ιούνιο του 2006, όμως οι πιέσεις που έχουν ασκηθεί εκ μέρους της χημικής βιομηχανίας έχουν οδηγήσει σε περαιτέρω καθυστέρηση της όλης διαδικασίας.

Η Ένωση Ελλήνων Χημικών, η περιβαλλοντική οργάνωση WWF Ελλάς και η ΓΣΕΕ, στηρίζουμε τον υπό ψήφιση Κανονισμό REACH ως μια μοναδική ευκαιρία για τη ρύθμιση ενός ζωτικής σημασίας θέματος, όπως η προστασία της δημόσιας υγείας και των οικοσυστημάτων. Θεωρούμε ότι η γνώση των κινδύνων που ελλοχεύουν κατά τη χρήση επικινδύνων χημικών, η οποία θα προκύψει από τον έλεγχό τους, επιβάλλει την αντικατάστασή τους με άλλα ασφαλέστερα.

Θεμελιώδης αρχή μας είναι ότι το περιβάλλον και η προστασία του πολίτη απαιτεί κοινή δράση: θεσμικών φορέων, επιστημονικών φορέων, συνδικάτων, μη κυβερνητικών οργανώσεων, ενώσεων και κινήσεων πολιτών. Η απόφαση για κοινή δράση ευρύτερων δυνάμεων της κοινωνίας, της επιστήμης, της οικολογίας στα πλαίσια αρχών αυτή ακριβώς την αρχή υπηρετεί.

Γ' αυτό ενώνουμε τις δυνάμεις μας και καλούμε από κοινού τους Έλληνες Ευρωβουλευτές και τους Έλληνες Υπουργούς Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος σε πρώτη φάση να υποστηρίξουν τον Κανονισμό REACH στο Ευρωκοινοβούλιο και στο Συμβούλιο Υπουργών και να μη δεχτούν περαιτέρω αποδυνάμωσή του, αλλά αντιθέτως να προσπαθήσουν να ενισχύσουν το νομοθετικό σύστημα, έχοντας ως κύριο γνώμονα την προστασία της ανθρώπινης υγείας και του περιβάλλοντος.

Η εφαρμογή του Κανονισμού REACH αποτελεί μια μοναδική ευκαιρία για την εμπέδωση του δικαιώματος όλων ανεξαιρέτως των πολιτών στη γνώση γύρω από τα προϊόντα που καταναλώνουν. Θα την αφήσουμε να πάει χαμένη;

(1) Η τελική πρόταση του κανονισμού REACH από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή περιέχει έναν πολύ «στενό» ορισμό της έννοιας «ισοδύναμου επιπέδου ανησυχίας», που θεωρούμε ότι δεν θα προστατεύσει κατάλληλα τη δημόσια υγεία και το περιβάλλον

Έκκληση του WWF «Σταματήστε τη χημική μόλυνση»

Συνεχώς αυξάνονται οι ενδείξεις, ότι τα χημικά που δρουν σαν οργανικοί διαταράκτες και χημικά που συσσωρεύονται στο σώμα ανθρώπων και ζώων σχετίζονται με πληθώρα προβλημάτων, όπως επιπτώσεις στην αναπαραγωγή, γενετικές ανωμαλίες, καρκίνους, νευρολογικές διαταραχές και πολλά άλλα.

Είναι γνωστό, ότι ορισμένα από τα πλέον επιβλαβή χημικά δρουν συσσωρευτικά - μαζεύονται δηλαδή στον οργανισμό μας, ο οποίος αδυνατεί να τα αποβάλει - και δημιουργούν ένα «κοκτέιλ» επιπτώσεων. Είναι άμεση ανάγκη η έκθεση σε αυτά να μειωθεί, ώστε να προστατευθεί η υγεία ανθρώπων και ζώων σε ολοκληρωτή την Ευρώπη.

Γ' αυτό, καλούμε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Ελληνική Πολιτεία:

- Να προστατεύσει την υγεία των πολιτών, την άγρια πανίδα και το περιβάλλον, υιοθετώντας χωρίς καθυστέρηση ένα νέο κανονισμό που θα αναγνωρίσει και θα θέσει εκτός αγοράς τα πιο επιζήμια χημικά.

- Να ψηφίσει έναν ισχυρό Ευρωπαϊκό κανονισμό (κανονισμός REACH), που θα απαγορεύσει όλα τα χημικά «πολύ υψηλής ανησυχίας», συμπεριλαμβανομένων των ορμονικών διαταρακτών και των «πολύ ανθεκτικών και πολύ βιοσυσσωρεύσιμων χημικών».

- Να επιβάλει την άμεση αντικατάσταση όλων των επικίνδυνων χημικών με ασφαλή εναλλακτικά, όταν αυτά είναι διαθέσιμα.

Υπογράψτε την έκκληση τώρα!

Όνομα:	
Επώνυμο:	
Εθνικότητα:	
Οδός:	
Αριθμός:	T.K.
Πόλη:	
Χώρα:	
Τηλ.:	
e-mail:	
Υπογραφή:	
	Ναι επιθυμώ να λαμβάνω ενημέρωση από το WWF

WWF Ελλάς, Παγκόσμιο Ταμείο για τη φύση
Φιλελλήνων 26, 105 58, Αθήνα
Τηλ.: +30 210 331 4893, Fax: +30 210 324 7578,
detox@wwf.gr, www.wwf.gr

ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Από τη «βιώσιμη» ή «αισιόδοξη» στην αξιόβια ολοκληρωμένη ανάπτυξη

Τα κείμενα του βιβλίου αυτού αποτελούν το μέρος της επιστημονικής, εκπαιδευτικής και ερευνητικής δουλειάς από το 1963 ως το 2001 του Καθηγητή του Ε.Μ.Πολυτεχνείου και ενεργού πολίτη Δημήτρη Ρόκου, το οποίο αναφέρεται στα ιδιαίτερα πολύπλοκα σήμερα θέματα της ανάπτυξης και του περιβάλλοντος, τις πολυδιάστατες, σχέσεις, αλληλεξαρτήσεις και αλληλεπιδράσεις τους σε οικονομικό, κοινωνικό, πολιτικό, τεχνικό/τεχνολογικό και πολιτισμικό επίπεδο και την ανάγκη και τις μεθόδους και τεχνικές διεπιστημονικής έρευνας, προσέγγισης, ανάλυσης και αντιμετώπισής τους.

Η ανάπτυξη θεωρείται ως μια «καλύτερη» (από την οποιαδήποτε προηγούμενη) ισορροπία σχέσεων και συστημάτων παραγωγής, διανομής, κατανάλωσης, απασχόλησης και χρήσεων γης, σύμφωνα με τις επιλογές των κοινωνικών, οικονομικών και πολιτικών δυνάμεων που βρίσκονται στην εξουσία, όπως αυτές μαχητικά συνυπάρχουν, αλληλεπιδρούν και αλληλοδιαμορφώνονται με την κάθε φορά μέση κοινωνική συνείδηση και την κοινωνική δυναμική.

Αυτή η θεώρηση επιτρέπει την υπέρβαση της απ' το '60 και δώθε επιτεινόμενης σύγχυσης και διαμάχης σε διεθνές επίπεδο για την αντίληψη, την έννοια και το περιεχόμενο της ανάπτυξης (και όχι μόνο σε επιστημονικό επίπεδο) και προτρέπει στην ανάγκη ταυτόχρονης, ολοκληρωμένης και διεπιστημονικής προσέγγισης όλων της των διαστάσεων, αλλά και των αναπόδραστων συνεπειών στον άνθρωπο και το φυσικό και πολιτισμικό του περιβάλλον, από την άκριτη, σκόπιμη και/ή μονοδιάστατη υπερτίμηση κάποιας ή κάποιων απ' αυτές.

Η έντονα και διεθνώς προβαλλόμενη και προωθούμενη σήμερα στις συνθήκες της παγκοσμιοποίησης των αγορών της νέας τάξης έννοια, το περιεχόμενο και οι πολιτικές, οικονομικές, κοινωνικές, τεχνικές/τεχνολογικές και περιβαλλοντικές διαστάσεις της «βιώσιμης» ή «αισιόδοξης» ανάπτυξης αναλύονται κριτικά, αμφισβητούνται επιστημονικά και ανατρέπονται πολιτικά.

Ως αξιόπιστη εναλλακτική λύση και ελπιδοφόρο όραμα για τον κόσμο μας, τεκμηριώνονται τόσο η θεωρία και η πράξη της Αξιοβίωτης Ολοκληρωμένης Ανάπτυξης, όσο και η αναγκαία δράση της επιστημονικής κοινότητας αλλά και των πολιτών και των συλλογικοτήτων τους, ως απάντηση στα σύγχρονα πολύπλοκα ζητήματα και προβλήματα ανάπτυξης και περιβάλλοντος σε πλανητικό, υπερεθνικό, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

Στα κείμενα του βιβλίου αποτυπώνονται ιστορικά τόσο η διαδικασία με την οποία προέκυψε όσο και η έννοια, το περιεχόμενο και η φιλοσοφία της Αξιοβίωτης Ολοκληρωμένης Ανάπτυξης, δηλαδή της ταυτόχρονα και διαχρονικά, σε πλανητικό, υπερεθνικό, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, οικονομικής, κοινωνικής, πολιτικής, πολιτισμικής και τεχνικής/τεχνολογικής ανάπτυξης, η οποία μπορεί να υπάρξει μόνο όταν τελείται σε διαλεκτική αρμονία και με σεβασμό πάντα στον άνθρωπο, τις προαιώνιες ευγενείς του αξίες και το «όλο» φυσικό και πολιτισμικό του περιβάλλον, στο οποίο αυτός εντάσσεται ειρηνικά και δημιουργικά ως αναπόσπαστο και όχι κυρίαρχο μέρος του.

Δημήτρη Κλ. Ρόκου
Εκδοτικός
Οργανισμός Λιβάνη

4

Εκτύπωση - Ηλεκτρονική Διαμόρφωση: Ι. Δ. Βλασσόπουλος, Μενάνδρου 77, Τηλ./Fax: 210 52 32 106 - 210 52 28 844 • E-mail: viass1@otenet.gr • www.viassopoulos.com

Ιδιοκτήτης: ΕΚΑ • Εκδότης: Γρηγόρης Φελώνης Πρόεδρος ΕΚΑ • Την "ΔΡΑΣΗ" επιμελείται η υπεύθυνη του Τμήματος Περιβάλλοντος και Διεθνών Σχέσεων **Δρ Χριστίνα Θεοχάρη**. • Τιμή Τεύχους 0.5 €
Διάθεση: ΕΚΑ, Γ' Σεπτεμβρίου 48B, 104 33 ΑΘΗΝΑ, Τηλ. 210 88 36 917, 210 88 41 818, FAX: 210 88 39 271
Επιτρέπεται η χωρίς άδεια αναδημοσίευση ή αναπαραγωγή μέρους του φυλλαδίου, με μόνη υποχρέωση την αναφορά της πηγής.